Inspiratiebrief Rekenkamer Zwolle

De Rekenkamer van Zwolle brengt een aantal keer per jaar onderzoek van andere Rekenkamers onder uw aandacht dat mogelijk interessant is voor de gemeente Zwolle en haar raadsleden. Dit doen wij in de vorm van een inspiratiebrief. Hierin vatten we de belangrijke conclusies kort samen en benoemen we de relevantie voor Zwolle

Zwolle

Onderwerp: Afvalbeleid
Datum: Januari 2024

Rapport	Afval of grondstof? Onderzoek naar de kwaliteit van het huishoudelijk afval
Rekenkamer	Nijmegen
Centrale vraag	Wat is de kwaliteit van het ingezamelde huishoudelijk afval in de gemeente Nijmegen, over welke informatie beschikt de gemeente Nijmegen daarbij, hoe stuurt de gemeente Nijmegen daarin en in welke context speelt het kwaliteitsvraagstuk?
Aanleiding	De gemeente Nijmegen rapporteert volop over de kwantitatieve ontwikkelingen rondom de inzameling van huishoudelijk afval. Het succes wordt afgemeten aan twee zaken: de hoeveelheid restafval per inwoner en het scheidingspercentage. Deze cijfers zeggen echter niets over de kwaliteit en de mate waarin ingezamelde stromen daadwerkelijk kunnen worden hergebruikt. De Rekenkamer Nijmegen heeft daarom zelf onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de verschillende afvalstromen (PMD, GFT, OPK, textiel en glas).
Belangrijkste conclusies	1. De kwantitatieve doelstellingen van het Nijmeegse afvalbeleid worden gerealiseerd. 2. Er is echter zeer beperkt inzicht in de kwaliteit van het gescheiden ingezamelde huishoudelijk afval en geen inzicht in het uiteindelijke hergebruik ervan. Dit komt doordat er onvoldoende afspraken zijn gemaakt met partners in de keten over de uitwisseling van informatie. 3. Hierdoor wordt een te rooskleurig beeld geschetst en ontbreekt het gevoel van urgentie v.w.b. verbeteren van de kwaliteit van het gescheiden ingezameld huishoudelijk afval. Uit het onderzoek blijkt dat het scheidingspercentage aanzienlijk hoger ligt dan het hergebruikspercentage (PMD 83% vs. 46%, GFT 78% vs. 52%, Textiel 60% vs. 46%, Oud Papier & Karton 92% vs. 88%) 4. De doelen in het afvalbeleidsplan waren onvoldoende concreet om op kwaliteit te kunnen sturen. Mede daardoor is gestuurd op kwantiteit in plaats van kwaliteit. 5. Door deze wijze van sturen is er een groot risico dat de doelstellingen v.w.b. hergebruik en circulariteit niet worden behaald.
Aanbevelingen	De raad wordt onder andere aanbevolen om: - In het nieuw te ontwikkelen afvalbeleidsplan de kwaliteit van het huishoudelijk afval als leidend principe te benoemen; - jaarlijks in de begroting en jaarstukken te rapporteren over zowel scheidingspercentage als hergebruikspercentage.
Bijzonderheid	Het rapport was genomineerd voor de Goudvink, een kwaliteitsprijs voor de beste Rekenkamerrapporten. Uit het juryrapport: “Uit het onderzoek blijkt dat het moeilijk is om goede prestatie-indicatoren te formuleren. Het succes van het afvalbeleid is niet af te meten aan de hoeveelheid ingezameld restafval en het scheidingspercentage, omdat die cijfers niets zeggen over de kwaliteit en de mate waarin de gescheiden ingezamelde stromen

	daadwerkelijk worden hergebruikt. De onderzoekers tonen dat het nut heeft zich te verdiepen in de wereld achter de cijfers”
Relevantie voor Zwolle	In Zwolle is per 1 januari 2023 een tarief op restafval ingevoerd. Dit moet er voor zorgen dat afval beter gescheiden worden en dat de hoeveelheid restafval omlaag gaat om zo bij te dragen aan de circulaire doelstellingen van de gemeente (gescheiden afval wordt grondstof). Sinds de invoering van het tarief op restafval heeft het college in 2023 ieder kwartaal een monitoringsrapportage met de raad gedeeld. Deze rapportages laten positieve ontwikkelingen zien voor wat betreft de hoeveelheid restafval en de scheidingspercentages. Over het percentage hergebruik wordt echter – net als voorheen in Nijmegen – niet gerapporteerd. In Zwolle wordt gewerkt aan een nieuw gemeentelijk grondstoffenplan, dat in 2025 verwacht wordt. In 2024 wordt hiervoor een kadernota aangeboden aan de raad. Om inzicht te krijgen in de resultaten van het grondstoffenbeleid is het voor de raad van belang om naast de kwantitatieve gegevens, ook te kunnen beschikken over de kwalitatieve gegevens van de huishoudelijke afvalstromen. Het rapport van de Rekenkamer Nijmegen laat namelijk zien dat er een groot verschil kan zitten tussen het scheidingspercentage en het hergebruikspercentage. In hoeverre dit ook het geval is in Zwolle is op dit moment niet bekend.[1]

[1] Hergebruikscijfers zijn op dit moment niet zonder meer beschikbaar per gemeente. Hiervoor is nadere analyse nodig van de recyclingbedrijven (die wel op nationaal niveau per grondstofstroom rapporteren). Uit ambtelijke navraag is gebleken dat zuiverheid/kwaliteit van de aangeboden grondstoffen een belangrijk onderwerp zal zijn in het nieuw gemeentelijk grondstoffenplan (GGP).